

~~806~~ 806. ~~1867~~

P. Reiman

ENESTA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

Lüiwimaa Lutheri usu Maakoolide õpetuse plaanid. 31894

Üleüldsed järeldused.

§ 1.

Õpetamise põhjaks on arvata:

1. Kõik õpetus olgu tuuma ja viisi poolest selge ja tõsi. Seepärast ärgu antku koolmeister ialgi üht tundi ettevalmistamata, ta rääkigu lühidelt ja tuumakalt õpetuse juures ja pangu iseennast alati dieti tähele.

2. „Kõik õpetus olgu näitlik ja laste jõudu mööda.“ Seepärast hoitgu koolmeister lapsi masfina wiisil päha õpimise eest ja püütgu nende tähelepanemist alati ergul hoida; nimelt pruukigu tema seks koolitahwel, ärgu mingu ülearu ruttu edasi ja tuletagu õpetud asja sagedaste meele.

3. „Kõik õpetus peab laste waimu kaswatama ja nenda olema, et kõik nende waimu jõud loomulikult ja kõitipidi äratud saab.“ Seepärast olgu koolmeister kindlaste oma koolisäädust mööda käies laste wastu alati lahke, pidagu lapsi sõnakuulmises, korralikus elu wiisil, olgu kasiin nii hästi kiitmises kui laitmises ja pidagu kõik oma õpetusi ühte wiisi kalliks.

§ 2.

Kooli korrapidamise poolest on nimetada:

1. Dühite palwe enne ja pärast ennelõune tunde ja õhtu enne magamaminemist, see on hommiku-, lõuna- ja õhtu-palwe.

2. Kindel koolitundide ja waheaea pidamine.

3. Korraspidamine ja puhtus kooli- ja magamise-tuas, mis tarwis koolmeister laste seast ülewaatjaid sääjab, kelle kätte kõige vähem üks nädal weikesed koolitoimetused, nii kui laudade pealt tolmu pühkimine j. n. e. antakse.

4. Korraspidamine ja puhtus koolilaste eneste juures, niisama ka kooli- ja kirjutuse-raamatudes.

5. Laste sala etteütlemise ärafantamine tundide aeal; rääkimine ja lugemine kooris sündigu aimult koolmeistre käsu peale.

6. Hoolekandmine selle eest, et lapsed selgeste räägivad ja täeliku kõnega koftwad.

§ 3.

Iga lapse tarwis olgu siniseks ehk helehalliks wärwitud koolituas 100, ehk hea luhwti puhastamise lõõridega 90 kuppits-jalga ruumi; tuba peab selge, hea luhwtiga, soe ja sellepärast kui wähegi wõimalik hommiku ehk lõune-hommiku pool toppel aknadega ehitud

ja pimedal aasta aeal parajalt walgustud olema. Koolilaude ja pinke peab nii palju kui tarwis ja nenda tehtud ja säetud olema, et kõik lapsed ilma ihuterwisele wiga saamata istuda ja tööd teha wõiwad; laudade peal olgu tindiklaasid ja peale selle igas koolituas üks kooli tahwel, selle kõrwas aluse peal üks kateeder ehk õpetamise laud lukuga, üks kap ehk riijul raamatude, kriidi ja shwammi hoidmise tarwis, niisama ka üks tunni kell.

§ 4.

Saaduslikud Maakoolid on walla- ja kihelkonna koolid.

Walla kool.

§ 5.

Walla kooliskäimisele peab kodune õpetus ettevalmistama; aga sellest ei wõi rohkem nõuda, kui selget lugemist, 2 ehk 3 katekismuse peatükide sõnade tundmist, mõned kiriku laulu wiisid ja üks kõrd üks.

§ 6.

Kõik koolikõrra lapsed, poisid kui tüdrukud, kes 10 aastad wanaks saanud, pan- takse sügise walla kooli, kus nad kõige vähem kolm talwe peawad käima; kooli aeg hakkab jääduft mööda 1. kõige hiljem 15. Oktoobril ja kestab kuni poole Aprili kuuni teisel aastal.

§ 7.

Kooli õpetused on: usuõpetus, emakeel, rehendamine, geograafia, laulmine, turni- mine ja tüdrukutele weel naisterahwa näputöö. Soowimise peale wõib kooliwalitsuse lubaga ka saksa- ja wenekeelt õpetada.

§ 8.

Iga walla koolis peawad need tarwilikud õpetamise riistad olema:

- 1) Üks raamat kõigist koolis pruugitawadest raamatudest;
- 2) üks gloobus;
- 3) Euroopa-, Läänemere kubermangude- ja Palästiina seinakaardid;
- 4) üks mänguriist, olgu wiul, flawer, orel ehk harmoonium; monokord (ühe- keelega mänguriist) ei mõu;
- 5) liineaal;
- 6) rehendamise riist;
- 7) Piibli- ja lauluraamat.

§ 9.

Õpetuste- ja tunniplaanid peawad koolituas alati käepärast olema; peale selle olgu koolmeistril üks pääwaraamat läbiwõetud õpetuste ülesmärkimiseks, laste nimekiri, kus wi- detud pääwad seiswad, laste mõistuse kiri, kodulaste nimekiri, ja kui wõimalik kooli kroo- nika ehk aearaamat; laste mõistusekiri saab muidugi paigal hoitud.

§ 10.

Igaühel walla koolilapsel peab olema:

- 1) kooli-lugemise raamat;
- 2) Uus Testament, lauluraamat, Piibililugude raamat ja katekismus;
- 3) üks tahwel, krihwel ja liiniaal;
- 4) üks kalligraafia üks ortograafia raamat;
- 5) wanema lastele üks weikene geograafia raamat.

§ 11.

Walla kool on kas üheklassiga kool ühe ainsa koolmeistriga, kes lapsi kolmes iseäralikus jaus ühekorraga õpetab, ehk kahe või mitme klassiga, kus 2 ja ka rohkem koolmeistrid õpetavad, ehk ka üks kõrgem walla kool, kus muist lapsi ka suwel õpetust saavad.

Liisa: Üheklassiga walla koolis, kus mittu jagu lapsi on, peab parema õpetamise kui ka laste kasvatamise pärast koolmeistre korraliku hoolekandmise al laste eneste jaoks abi sätama.

§ 12.

Kui ka igas ühes iseäralikus jaus või klassis lapsed aastakonna järele ühestkoos on, siiski ei pea alamast klassist ülemasse klassi laps mitte wanaduse, waid paljalt mõistuse järele wõetama.

§ 13.

Need lapsed, kes ülema klassi korra pärast läbi teinud, saavad täit tunnistust, mis läbi neid kihelkonna koolisfi ilma iseäraliku eksamenita wastuwõetakse. Aga kui moni koolmeister niisugust tunnistust kõlwatul wiisil annab, siis wõib kooli walitsus seda tunnistuse andmise õigust mõneks aeaks tema käest ära wõtta.

Üheklassiga walla kool.

§ 14.

Üheklassiga walla koolis saawad õpetused tunnide peale sedawiisi ärajaetud:

	Alam jagu.	Keskmine jagu.	Ülem jagu.
Usuõpetus	5 tundi	5 tundi	5 tundi.
Emakeel	12 "	10 "	8 "
Kehkendamine	6 "	6 "	6 "
Laulmine	3 "	3 "	3 "
Turnimine poistel	3 "	3 "	3 "
Räputöö tüdrukudel			
Geograafia	— "	2 "	2 "
Saksakeel	— "	— "	2 "
Wenakeel	— "	— "	2 "
	29	29	31

Liisa: Wiimses ossas on kaks tunni plaani neile, kes seda pruukida tahawad, juure lijatud. A üks alam ja B üks täielisem õpetamise abilistega.

§ 15.

Usu õpetus.

1. Õpetuse eesmärk.

Usu õpetus peab laste südamesse pühakirja arusaamise alust panema ja selle sees seiswat armuõpetust neile omanduseks tegema, niisama neid ka kristliku elule risti koguduses, selle liikmed nad on, ettevalmistama.

2. Õpetuse ärajagamine.

Õpetus on Piibli lugud ja katekismus, peab aga lapsi ka Piibli raamatu ja kiriku lauludega tutmaks tegema.

a) Piibli lugud, 3 tundi.

Neist peavad lapsed waimulikult arusaama. Seepärast peab alamas klassis ainult kõige tarwilikumad lugud ilma sügawama selletufeta õpetadama. Sügawamad selletused saavad keskmisses ja ülemas klassis ita Palästiina kaardi abi ja aastate arwu nimetamisega antud.

Alamas klassis oleks all nimetud tükkid õpimiseks soowida:

Dana Testamentist:

1. Loomine.	9. Jakob lähab Egiptuse maale.
2. Paradiis.	10. Jakobi surm.
3. Patulangemine.	11. Moosese sündimine.
4. Raim ja Nabel.	12. Raskude andmine.
5. Abram.	13. Taawet ja Koljat.
6. Joosep ja tema wennad.	14. Absalom.
7. Joosep wangihoones.	15. Elias Saarepta linnas.
8. Joosep auu sees.	16. Eliisa ja Naaman.

Uuest Testamentist:

1. Joannese sündimine.	12. 5000 söötmine.
2. Jeesuse sündimine.	13. Kaananea naesest.
3. Targad hommiku maalt.	14. Jeesus lähab Jeruusalemma.
4. Bögenemine Egiptuse maale.	15. Saamaria mees.
5. 12 aastane Jeesus Jeruusalemmas.	16. Arakadunud poeg.
6. Jeesuse ristimine.	17. Jeesuse teekäik Jeruusalemma.
7. Pulmad Kaana linnas.	18. Jeesus Ketsemani aedas.
8. Beetruse kalapüüdmine.	19. Jeesuse ristilöömine.
9. Kuninga mees.	20. Jeesuse ülestõusmine.
10. Raini noormees.	21. Taewaminemine.
11. Sairuse tüttar.	22. Püha Waimu väljawalamine.

b) Katekismus, 2 tundi.

Alamas klassis peavad lapsed 3 esimest päätükki Lutheri selletuse sõnadega täieste ja kindlaste päha õppima; sealjuures peab ikka selle peale waadatama, et lapsed sõnu aru saavad ja neid südamesse panewad.

Keskmisses ja ülemas klassis peab 4. ja 5. peatük õpetadama ja 1. ja 2. sügawamalt äraselletadama.

Katekismuse tundides võib mõnikord ka lasta Piiblist lugeda, niisama ka Piibli salmid ja laulu sõnad päha õppida; aga enamiste Piiblitlugude tundides sünnib Piibli raamatu lugemist ettewõtta, nii sama lastele Piibli raamatu kirjade tuuma arusaadawaks teha ja kuidas need sääl üks teise järel seisawad.

Õpetust kirikliku Jumala teenistuse ja waimuliku laulude, nimelt nende sünnitajate kui ka nende sõnade selge ülesütlemise üle olgu enamiste laulu tundides anda. Õpetus kiriku aasta üle saagu antud Piibli lugemises, kui selle sees Perikoopid se on: pühapääwased Ewangeeliumid ja Epistlid loetakse, ehk ka 3. käsu äraselletamise juures.

3. Õpetamise wiis.

Piibli lugudes peab massina wiisil pähaõpimise eest hoitama. Koolmeister püüdgu neid oma sõnadega lastele Piibli raamatus seiswas kõnes kokku sündiwa sõnadega ettejuttustada, ja küjgu neid jälle laste käest sel kombel, et laste südamed äratud ja meeled

walgustud saaksid; sõna sõnalt peavad lapsed paljalt Kristuse omad sõnad ja mõned muud tähtsad kohad õppima ja mõistma. — Katekismuse õpetuses olgu lahja, ehk laialt selletuse eest kõwaste hoida; katekismuse selgema arusaamiseks saagu sündjad Piibli lugud, Piibli ja laulu salmid pruugitud. Piibli lugemises saagu paljalt wäljawalitsetud tükid mõetud 1 Mosese raamatust, Daaweti laulu raamatust, neljast Ewangeliumist ja nimelt pühapäewa Ewangeliumid ja Epistlid (Perikoopid). Laulmises tuleb waimuliku lauludest esimesed salmid neist õppivatest 40—50 lauluwiisidest päha õppida ja peale selle kõigewähem 5—6 terwet laulu; aga kõik need salmid peab lastele enne pähaõppimist äraselletadama.

§ 16.

G m a k e e l.

1. Õpetuse eesmärk.

Teise inimese suusõnaga ehk kirjalikult awaldud mõtete arusaamine ja suusõnaga ja kirjalikult nii puhtalt kui võimalik oma ja wõera mõtete wäljaütlemine.

2. Õpetuse ärajagamine.

Selle õpetuse juures peab rääkimist, lugemist ja kirjutamist harjutadama.

a) Harjutamine rääkimises.

Seks ei ole mitte iseäraliku tunde tarwis saada, sest et see isegi igas klassis alati kirjutamises ja lugemises ettetuleb. Kui koolmeister seda mõistab ja koolimalitsus seks luba annab, wõib alamas klassis mõni tund näitliku õpetamiseks ette wõtta. Alamas klassis peab muudugi hoolt kantama, et laps iga sõna, mis ta loeb ehk kirjutab, õigeste ja selgeste wäljaütleb ja alati täieliku, lühikese kõnega wastab; keskmises klassis õppigu tema ka pikemas kõnes selgeste ja ilma wigata rääkima; ülemas klassis oma kui wõera mõtted puhtas ja mõistlikus kõnes awaldama. Igas klassis on lastel sündjad lugemise tükid päha õppida ja nädalas üks kord ehk millal tahes üles üttelda, nimelt laulud ehk ka liht kõnega lugud.

b) Harjutamine lugemises.

Enne lugema õppimist harjutagu lapsed lühikest kõnet sõnadeks, sõnad silbideks ja silbid hääledeks ärajagama ja siis jälle hääled sõnadeks kokku saadma. Et enamiste kõik lapsed kooli tülles juba lugeda mõistwad, siis ei wõi kirjutuse-lugemise õpetamise wiisi koolis mitte enam pruukida; aga et lapsed oma emade käest weerimist alwaste on õppinud, siis õpetagu koolmeister neile alamas klassis seda weel uueste, ja kui koolmeister seda mõistab, harjutagu tema neid lauteerima (hääletama), et see aega mööda pruugitawaks saaks. (6 tundi.) Keskmises klassis peab lapsi nii kaugele juhataidama, et nemad lugemise raamatust nii heasti laulud kui liht kõnega tükid ilma wigata ja selge mõistusega lugeda mõistwad. (5 tundi.) Ülemas klassis peavad lapsed raskemad tükid lugemise raamatust, ehk ka seitungi lehest, kergeste ja õige rõhuga ettelugema; aga seejuures saagu alati tähele pantud, et lapsed loetud tükidest ka arusaamad ja peast juttustada mõistwad. (3 tundi.)

c) Harjutamine kirjutamises.

Alamas klassis peab kõige esite see peale waadatama, et lapsed õigel wiisil istuwad ja kirjutuse riistad niisama õigel wiisil käes hoidwad, siis tehku nemad weikesed ja suured tähed kirjutuse saadust mööda järele, niisama ka numbrid. Nende harjutamiste abiks wõib ka tahwle peale jooned wõrgu wiisil ette tõmmata. Silm ja kõrw saagu lugemise

juures harjutatud, ka ortograafiat tähele panema (6 tundi.) Keskmises klassis hakkatu iluskirjutamisega peale ja seks kirjutagu koolmeister suure kooli tahvle peale lühikesed kõned kalligraafia viisil ette; ja lapsed kirjutagu seda kirjutamise raamatusse. Dige kirjutus peab ära kirjutamisega lugemise raamatust peale hakkama; see peale kirjutagu lapsed ilma raamatu abita peast üht päha õpitud tüki, ja siis õigekirjutamise fimmitamiseks dikteerimise järele. Dige kirjutamise edasijõudmise nähajaamiseks saagu iga kuu lõpetusel proovi kirjutust dikteerimise järele ettemõetud (5 tundi.) Ülemas klassis peab ortograafia ja kalligraafia enam harjutadama; senna juure tulgu veel lühikesed kirjasäadmised lastele tutwa asjade üle juttustamise viisil ning kirjade ja nende adresside tegemise juhatamine; üleskirjutadaw asi saagu enne läbi räägitud (5 tundi.)

3. Õpetamise wiis.

Lugemises on lugemise raamat õpetamisele põhjaks. See juures olgu tähele panna: kõige pealt lugegu ja juttustagu koolmeister üht tüki lastele ette, kes seda esiti ükifikult, siis peale koolmeistre ära selletamist uueste ka hulgal ette loewad ja oma sõnadega juttustavad. Seejuga lühikesed lühikesed tükkid kui ka pärast lauldawaid laulu salme võib lasta päha õppida, peast kirjutada ehk ka dikteerimiseks pruukida. Kalligraafiat peab, kui koolmeistre käekiri mitte koguni hea ei ole, sündsa eeskirjade järele harjutadama; nende juures võib ka, kui koolmeister arwab kasuliku olewad, alamas klassis lasta takti järele kirjutada. Dikteerimise juures hoidku koolmeister segase, ülearu rutulise ja mittu kõrda etteütlemise eest. Dikteerimised, kui ka muud ortograafia harjutamised argu jäägu ial parandamata, kas tehku koolmeister seda ise, ehk lasku lapsi iga üks enesel woi teine teisil wead raamatu järele märkida ja siis waatagu tema seda läbi. Mõned ilma aegu keele murded saagu aega mööda ära kautud. Ülemas klassis saagu lugemise ja kirjutuse tunnides lapsed nii kui woimalik keele õpetusega see on pea-aea ja omanduse sõna, nende pea muutmiste, liht kõne kofku säadmise kui ka kirja märgide pruukimisega tutwaks tehtud. Wiimaste tähendamist ja nende pikkust võib lugemise tunnil ära selletada; heale puhkamise wahet võib lasta numridega äralugeda.

§ 17.

Rehkendamise (6 tundi.)

1. Õpetuse eesmärk.

Rehkendamise õpetus andku lastele seda mõistust kätte numridega arusaadawalt ümberkäia, et nemad omas igapäawases elus ettejuhtuwa asjade juures neid wõiwad pruukida; niisama peab ta neid ka selge mõtlemisele ja õieti rääkimisele juhutama.

2. Õpetuse ärajagamine.

Alamas klassis peab näitlikult rehkendamise riista abi nõgal arwudega kuni 100 ni enamiste peast rehkendatama, aga ka nummereerimist ja tahvle rehkendamist nende sama arwudega näidetama, kui ka lapsi aega mööda kõige enam pruugitawama möödude ja kaaludega tutwaks tehtama. Keskmises klassis tulewad harjutamised liht nelja rehkendamise jaus suurema arwudega, kui ka tutwaks tegemine liht murtud numrite ja rehkendamised nimearwudega ette, kus juures aga peab ilma aegu suure arwude eest hoitama ja ainult ülesanded antama, mis rahwa eluga kofku sünniwad. Ülemas klassis õpigu lapsed täielikumalt nime arwudega ümbermuutmist, liht kolme liikme ja liht murrudega rehkendamist. Wiimaste juures peab lastele enamiste rehkendamine esimeste murrudega ($\frac{1}{2}$ kuni $\frac{1}{10}$) findlaste selgeks tehtama.

3. Õpetamise viis.

Rehendamises tuleb tähele panna: et õpetus mitte lastest arusaamata massina wiisil ei saaks antud, waid et nemad ise sest näitmise ja harjutamise läbi aru saavad. Alamas klassis on selge ja õige rääkimise ja puhta numride kirjutamise juures „Ühe korra Ühe“ kindla pahaõpimise peale waadata ja selle tarwis näitmiseks rehendamise riista pruufida. Rahes ülemas klassis on soowida, et lapsed omale trükitud ülesannete raamatud muretsewad. — Uue rehendamise jau näitmise juures peab enne rehendamist tahwli peal peast arwamine ette wõetama. Kõikis klassides olgu lapsed nii kaugele juhataja, et nemad oma ülesannid mitmel wiisil wälja rehendamad ja kiirusega ülesarwama harjutawad. Mitte midagi ei pea paljalt massina wiisil harjutadama, waid lapsed peawad alati oma ülesannete wäljarehendamise juures omast tööst aru andma.

§ 18.

Geograafia 2 tundi.

1. Õpetuse eesmärk.

Üleüldne täadmise maakerast, inimeste lugude ja tegude elupaigast ja nimelt tutwastegemine isamaaga ja tema wastu armastuse äratamine.

2. Õpetuse ärajagamine.

Rehkmises klassis hakab Geograafia õpetus isamaa tundmisega peale. Koolmeister tehku, kui ta woib, suure tahwli peale kodupaiga kaard, ja mingi sealt õpetamisega edasi kihelkonna, kreisi ja kubermangu peale. Siis tulgu ülemas klassis lühidelt maakera nägu ja liikumine, pääwa ja aasta aegade muutmine, tsoonid, wiis maailma maad ja wiis okeani, laiemalt Giroopa ja nimelt Wenemaa. Õpetadama Geograafia piiri ei woi täielikumalt nimetada, sest et koolide seisus weel mitmesugune on.

Eisa. Kui koolmeistril kaardi tegemine raske on, woib tema näitmiseks selle nii kui iga rehendamise juures suure tahwli peale tunni ael kergema ettesehendamiseks pää asjad enne tunde ülesotsida ja enesele selgeteks teha.

3. Õpetamise viis.

Pärast kodumaa ilmakaardi õpetust peab koolilastele maakaardid ja wiimati ka globus äraselletadama. Geograafia õpetust ei pea ilma nendeta iialgi antama. Paljalt nimesid nimetada ei sünni, waid õpetadaw asi tulgu näitlikult kui selge pilt filma ette panna.

Eisa. Kui koolmeister woib, andku ta historia õpetust lühidelt aga näitlikult kõige kuulsama inimeste elulugu üle; ometi ei ole see mitte üleüldne nõudmine, waid esiti saagu historia ja loomuse õpetusest aga nii palju antud, kui seda lugemise raamatu juure wõib lisada.

§ 19.

Laulmine 3 tundi.

1. Õpetuse eesmärk.

Laulmise õpetuse läbi, mis wäga suur inimese südame ja meele harimise abimees on, saagu lastele wõimalikuks tehtud, rõõmus ja kurwastuses oma südame lugu parajal wiisil healega ülestunnistada, kui ka kiriklikust koguduse laulmisest osa wõtta.

2. Õpetuse ärajagamine.

Alamas klassis saagu kõrwatuulmine ettemängitawa toonide wahetegemise ja heal järele laulmise läbi, kui ka toonide pikkuse wahetegemised harjutatud; senna juure olgu weel lühikesed ilmalikud laulud ja kergemad koraalid (kiriku laulud) lisada. Kõrgemas klassis on tooni rebel täielikult ja jau wiisi edasi ja tagasi mitme suguse takti järele ja kõwema, ehk tasasema healega, nii kui noodi tundmine ja mitme sugune takti wiis harjutada. Ilmaliku laulude ja koraalide laulmises peab aega mööda kergematest raskemate juure edasi mintama.

3. Õpetamise wiis.

Olgu süntsa ihu pidamise, suu õige lahtitegemise, healede hea wäljaütlemise ja õige heale üleswõtmise peale maadata. Walla koolis ei pea mitte enam kui kahehealega laulmist ette wõetama. Ei pea mõlemad healed mitte nenda ärajaetama, et tüdrukud ainult Tiiskanti ja poisid aga Alti laulwad; iga kooli laps ei pea paljalt kooris, waid kui võimalik ka üksikult kindlaste ja õieti laulma.

§ 20.

Seihkendamine.

Kui koolmeister woiab, antku ta ergema lastele mitme wormilise asjade üle õpetust, kui ka seihkendamise juhutamist; selle juures on tähele panna, mis kihelkonnakooli seihkendamise üle on öölbud.

§ 21.

Turnimine 3 tundi.

Turnimisel, kellest paljalt poisid oša wõtwad, ei ole paljalt see eesmärk, lastele, kes ei ole harjunud kaua wagusi istuma, täieliku ihuliikumist pakkuda, waid ka nende ihu karmust kaswatada ja neid wäeteenistusele walmistada, aga et lapsed enamiste paljalt talwel koolis käiwad, woiab turnimine ainult mõnes harjutuses ja kerges mängimises ette wõtta.

Siis. Nii kaua kui poisse turnimises, ja, kui see sünnib, wenekeeles õpetatakse, sünniks tüdrukutele naesterahwa näputöödes kudumist, õmmelust, paikamist ja nõelumist näidata; selle õpetaja jelletagu tööd ilusaste ära ja jäädgu tüdrukuid kui võimalik jau kaupa töösse.

§ 22.

Saksakeel 2 tundi. Wenekeel 2 tundi.

Kui ühes walla koolis õpetust ka Saksa- ja Wenekeeles nõuetakse, siis sündigu see kihelkonnakooli õpetuse plaani §§ järele.

Rabe- ehk mitmeklassiga walla kool.

§ 23.

Kui ühes walla koolis võimalik on kaks ehk rohkem klassi jäada, siis oleks parem, et nende sees ainult õpetuse poolest wahet peaks tehtama, kui et neid seks pruugitakse, poisid tüdrukuteft lahutada.

§ 24.

Rabe- ehk mitmeklassiga walla koolides antakse õpetust üheklassiga kooli õpetuse plaani järele; aga tunni plaan saab nii palju muudetud, et kõik õpetused kabe, woi mitme koolmeistre suurema õpetamise jõu pärast muidugi sügawamalt antakse.

Rõrgem walla kool.

§ 25.

Kui üks walla kool kaugel omaft kihelkonna koolist on ja sellepärast selle ajemel suuremat õpetust tahab anda ja teda seda wiisi sisse säätakse, et targemad lapsed ka suwel koolis käiwad, siis olgu tal kihelkonnakooli alama klassi plaan; kui seal aga lapsed on, kes mitte kihelkonnakooli ei läha, waid paljalt oma walla kooli õpetust täiendada tahamad, siis woib Saksa- ja Wenekeele sügawam õpetus mahajäada ja neid tunde laste moistuse järele teiste õpetuse asjade peale ärajagada.

Õpetuse meeletuletamised.

§ 26.

Et lapsed, kes walla kooli läbi käinud ja mitte kihelkonnakooli läinud, oma koolis õpitud asja ära ei unusta ja ka neil, kes seda joowiwad, võimalik oleks weel edasi õppida, saagu kõigis walla koolides seks iseäralikud pääwad ehk nädalad õpetuse meeletuletamiseks säetud.

§ 27.

Nende meeletuletamiste tarwis peab talwel kõige wähem 12 pääwa säetama, kus koolmeister päris-kooli lapsi woib lasta koduminna; aga kui kooliwalitsused arwamad tarwis olewad, woib ka meeletuletamise pääwi rohkem säada. Suwel tulgu igal kuul ühel ainsal pääwal päris- kui kodulapsed õpetuse meeletuletamiseks kofku. Koolmeister tarwitagu neil pääwil ema keelele 2 tundi ja iga muu õpetuse peale 1 tund.

§ 28.

Et need meeletuletamised õieti kasulikud oleksid, püüdu koolmeister, kui tema nõdrama koolilastele enneõpitud asja paljalt lühidelt meele tuletab, ka targemaid edasi juhutada ja nende sees oma enese tööga edasi õpimise himu äratada; see woiks nenda sündida, et ta häist raamatudeft sündsad tükid lugeda, tulewaks korraks kirjalikult ülesjääda ja kaasa tuua lasseb, ehk et ta tähtsa juhtumiste kõrwas ka Geograafiast täielikumalt selle- tab, ehk rehkendamise õpetuse edanemiseks raskemaid rahwa eluga kofku sündiwaid üles- annid tunnis kui kodus teha ülesannab.

Kihelkonnakool.

§ 29.

Kihelkonnakool, kuhu ainult walla koolist läbikäinud, ehk ka selle arulise eestundmisega lapsi vastu võetakse, peab neid, kes täielikumat ja kõrgemat õpetust soomivad, kui walla kool annab, nii kaugele õpetama, et nad edespidi kõrgema koolidesse võivad minna, ehk kui nad seda ei taha, neid õppimises täielikumalt edasi juhutama.

§ 30.

Kihelkonnakoolis ühe koolmeistriga peab õpetust ühe korraga kahes jaus, — aga kahe koolmeistriga kahes iseäralikus klassis antama. Alamas jaus voi klassis saagu õpetus ema keele läbi antud, nii sama ülemates klassides paljalt usu õpetus; teised õpetused saksa keeles.

§ 31.

Kihelkonnakooli aeg, kui lapsed kõik aasta otsa seal käivad, kestab kaks aastat, nenda et iga klass ühe aastaga saab läbi tehtud; ometi ei pea lapsi alamast klassist ülemasse kooliskäimise aeg, vaid paljalt mõistuse järele võetama. Selle eest peab hoolt kantama, et talvekool aastakooliks saab. Kui kihelkonnakoolis veel kõrgemat õpetust peaks soomitama, siis võib koolile üht kõrgemat klassi juure lisada, seks on aga Kreis-Maakooli kohtu õpetuse plaani kinnitamist tarmis.

§ 32.

Kui koolilaste mõistusega koolist ära minnes rahul ollakse, siis saavad nemad täit lahtilaskmise tunnistust.

§ 33.

Peale õpetuse riistade walla koolides tarvitab kihelkonnakool veel kaks plaanigloobid ja loomuse õpetuse tarmis ka sündsad pildid; see eest jäägu rehkendamise riist kõrvale. Õpetuse plaanid, pääwa raamat õpetuse ülesmärkimiseks, wiidetud pääwade ja laste mõistuse kiri on ka igas kihelkonnakoolis tarmis; kooli kroonika ei pea siin mitte puuduma; kõikidest koolilastest pruugitavatest raamatudest üks raamat ja Geograafia õpetuse tarmis üks kooli atlas tulewad veel juure.

§ 34.

Igas kihelkonnakoolis saavad õpetuse asjad kahes jaus voi klassis tunnide peale nenda ärajaetud:

	II. klass	I. klass
Usuõpetus	4 tundi	4 tundi
Emakeel	5 "	2 "
Saksa keel	5 "	6 "
Wene keel	3 "	3 "
Rehkendamine	5 "	4 "
Geograafia	2 "	2 "
Sündinud asjade jutustamine	2 "	2 "
Loomuse tundmine	—	3 "
Seihkendamine	1 "	2 "
Laulmine	2 "	2 "
Turnimine	2 "	2 "
Matõõ	2 "	2 "
	33 tundi	34 tundi

Rihelkonnakoolide asutamises oleks soovida, et tütarlastel poistest äralahutatud isepaigas kool oleks. Tütarlaste rihelkonna koolile saab edespäi õpetuse plaan tulema; kus aga poisie ja tüdrukuid veel ühes koos õpetakse, võib tüdrukutele nii kaua naesterahva näputöö õpetust ettevõtta, kui poistele wenekeele, turnimise ja kõrgema rehendamise tunnid antakse.

§ 35.

Uju õpetus.

1. Õpetuse eesmärk.

Rihelkonnakool peab walla koolis õpitud asja suuremaks kasvatama, lapsi kõrgema koolide nõudmisele ette valmistama, nii sama Lutheri koguduse usu õpetust sügavamalt andma ja usku kinnitama.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Wana ja Uue Testamendi Piibli lugud (3 tundi.)

Katekismuse kolm esimest peatüki (1 tund.)

1. klass: Kiriku lugud. Kristikoguduse asutamine ja väljalautamine. Kristiõidud. Sige usu üleswõtmise lugu.

Piibli lugud saksa keeles neile, kes ennast kõrgema kooli wastu valmistawad (1 tund.)

Kahe esimese peatüki sügavam araselletamine, ja nende sõnade pähaõppimine saksa keeles, neile kes tahtwad edasi minna (2 tundi.)

3. Õpetamise wiis.

Teises klassis ei pea lapsed Piibli lugud ainult kindlaste päha õppima, waid ka heaste ja elawalt jutustama; katekismuse tunnis saagu aga walla kooli õpetus meele tuletud. Esimeses klassis saawad katekismuse sõnad ema keeles meele tuletatud ja saksa keeles päha õpitud; selletus sündigu enamiste ema keeles. Piibli salmid ja laulu wärsid peawad lapsed kõigis usu õpetuse tundi des süntsa kohtadel päha õppima.

§ 36.

Ena keel.

1. Õpetuse eesmärk.

Lapsed moistku suu sõnaga ja kirjalikult oma ja mõera mõttid karmeste wälja rääkida ja tundgu kõige paremad raamatud ena keele kirja warast.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Lugemine ja päha õpitud asja ülesütlemine, pealegi sõnaseltide muutmise kui ka kõnede jäadmise tundmine. (2 tundi.)

Ortoograafia ja iga kahe nädala pärast üks kirjajäadmine. (2 tundi.)

Kalligraafia. (1 tund.)

1. klass: Lugemine, sõna seltide ja kõnesäadmise täielisem õpetus. (Periode.) (1 tund.)

Kalligraafia. (1 tund.)

3. Õpetamise viis.

Selge ja ladusa lugemise ja rääkimise, kirjutamise raamatute puhta hoidmise, kui ka kirja-kirjutamise ja nende adresside, lühikese protokollide ja kontraktide tegemise eest peab hoolt kantama.

§ 37.

Saksa keel.

1. Õpetuse eesmärk.

Lapsi saksa keele tundmises nii kaugemale juhutada, et nad seega kõrgemate koolidesse tõlvavad, ehk ka kodus saksa keeli raamatute abiga ise seda mõivad edasi õppida.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Tutvaks tegemine saksa keelega süntsa õppimise raamatute järele, mis juures nimelt saksa keele rohke sõnade päha õppimise eest peab hoolt kantama. (2 tundi.)

Lugemine. (1 tund.)

Saksa keeli kirjutamine. (2 tundi.)

1. klass: Saksa keeli lugemine grammatikuga, kõnelemise ja kirjamärgidega. (4 tundi.)
Ortograafia harjutamised ja viimses poole aastas iga kahe nädala pärast üks saksa keeli kirjasäädmine, mis esiteks ühe lugemise tüü ümberpanemine saksa keelesse ja pärast üks peastjutustamine võib olla. (2 tundi.)

3. Õpetamise viis.

Olgu selge ja puhta saksa keele välja ütlemise, seal juures ema keelesse ümber panemise ja saksa keele ise viisi tähele panemise peale vaadata.

§ 38.

Wene keel.

1. Õpetuse eesmärk.

Walla koolis õpitud asja täiendamine ja valmistamine ühe kõrgema kooli, nii kui kreiskooli ehk Seminari vastu.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Harjutamised puhtas lugemises ja enamiste niifuguste liht kõnede dikteerimises, mis kergeste ema keelesse võib ümber panna, kui ka kõige enam pruugitawama sõnade ja lühikeste kõnede päha õppimine. (2 tundi.)

Wenekeele grammatika, pea- ja omanduse-sõnade muutmine. (1 tund.)

1. klass: Harjutamised lugemises ja dikteerimises. (2 tundi.)

Grammatika aea-sõna päris muutmine. (1 tund.)

3. Õpetamise viis.

Saagu puhta välja ütlemise ja rohke sõna päha õppimise peale waadatud.

§ 39.

Rehkendamine.

1. Õpetuse eesmärk.

Selgus ja kärmus liht rehkendamises, niisama ka harjutamine selge mõtlemises ja dieti rääkimises, mis muudugi rehkendamise õpetuse juures alati tarvis on.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: 1. poolaastas. Täiendamine nimearvude ümbermuutmises, aea- ja ühe-
kordse kolme liikme arvamises.

2. poolaastas. 4 jagu kümnendiku- ja liht murrudes, mitme kordne
kolme liikme arvamine. (5 tundi.)

1. klass: Raha kasvu arvamine, tarvitatud rehkendamine, kus alati tagasi peab
juhatabama ühede peale. (3 tundi.)

Näitlikul viisil saagu ka wormide põhja õpetus antud. Planimetri kuni
parallelogrammide, kolmenurkliste kongruentsi, lagendikude ja tehad
õpetuseni. (1 tund.)

3. Õpetamise viis.

Õpetamise viisi poolest tuleb tähele panna, mis jellest walla kooli juures ööldi;
peast rehkendamine käigu uue rehkendamise viisi juures enne tahvle rehkendamist; lapsed
peavad alati oma ülesannete väljarehkendamise juures omast tööst aru andma.

§ 40.

Geograafia.

1. Õpetuse eesmärk.

Wallas koolis õpitud asja täiendamine ja valmistamine kõrgema koolide vastu.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Kodumaa ja Läänefubermangude Geograafia. Pea ilmumised lühmti sees,
filma- ehk taeva-piir, pääw, kuu, tähed, pääwa- ja aasta-aeab. Maa-
kera nägu ja liikumine, joonde võrk kaardi peal. Peaasjad kuivast maast
ja okeanidest. (2 tundi.)

1. klass: Giroopa mäed, jõed, järwed ja riigid, iseäranis Wenemaa. (2 tundi.)

3. Õpetamise viis.

Õpetusel käigu alati näitus kaardi ja gloobuse peal ühes; tema püüdgu alati igas
kohas nimetamise wäärt asju kokkuwõtta ja seal juures nimelt rahwa ihuliku ja waimuliku
moodu ja viisi tähele panna. Dialgi ei pea ta lahjal wiisil palju nimesid ja arwusi päha
õpetama. Lapsed õppigu kaardid maalima.

Sündinud asjade jutustamine.

1. Õpetuse eesmärk.

Inimeste elust ja selle muutmisest jumaliku juhataja kät ära tunda ja seal juures kooli lapsi kuulsa inimeste eesmärgide läbi wiisipäralikult waimu poolest ülendada ja finnitada.

2. Õpetuse ärajagamine.

2. klass: Kolmest aeast kuulsa meeste elulugud, nimelt Kreeka- ja Roomarahwa kõige wanemast aeast. Persia ja Kartagu sõda aeg, esimised Rooma keisrid, Karl Suur, Friedrich I., Kolumbus, 30. aastane sõda, Peeter Suur, Friedrich Suur ja n. e. (2 tundi.)

1. klass: Sügavam waimu harimise tundmine kõigis aegades ja ühes sellega sündinud lugude ja aea armude üleüldne tähele panemine. Õpetuseks lühidelt isamaa historia. (2 tundi.)

3. Õpetamise wiis.

Koolmeister juttustagu peast ja näitlikult, tema ärgu mõistgu asja mitte ilma õigufeta hukka, ega ärgu mitku aega laialise ja lahja manitluslega. — Näituseks peab tundides seinataard abiks wõetama.

Loomuse tundmine.

1. Õpetuse eesmärk.

Selle õpetuse eesmärk ei ole mitte ainult kodumaa tähtsama loomuse andide tundmine, waid ka tähelepanemise, mõistuse ja korraliku meele äratamine, niisama ka haritud meele ja uskliku südame elawaks tegemine.

2. Õpetuse ärajagamine.

1. klass: a. Loomuse õpetus. Sumel põllumehele kõige tutwamate ja tähtsamate kodumaa taimede selletamine. Talwel inimese ihu ja tähtsamate kodumaa elajate ja kividete selletamine. — b. Wiisika õpetus. Kõwade, wedela ja luhwti mornilise asjade omandused. Magneeti wäe pea ilmumised, õpetuse põhjus elektri wäest, soojust, walgusest ja healekumast. (3 tundi.)

3. Õpetamise wiis.

Õpetus olgu nii palju kui võimalik näitlik ja pruugitagu seks, kui ital võimalik looduse riigide asjad ehk nendest pildid ja wiisika õpetuses näitlikud katsed.

§ 43.

Seihlendamine.

1. Spetuse eesmärk.

Tähelepanemise võim, kui ka iluduse, puhtuse ja kõrraliku olemise meele märkus peab äratadama ja käsi ja silm haritama.

2. Spetuse ärajagamine.

2. klass: Zoonetamine. (1 tund.)

1. klass: Lihtwormilised asjad suurema ehk veiksama möödu järele, kui eeskiri ise on, niisama ka ilma eeskirjata asja enese järele. (2 tundi.)

3. Spetamise viis.

Kõik mis seihlentakse peab nii teraselt äraselletadama, et lapsed sest täieste aru saavad.

§ 44.

Laulmine.

1. Spetuse eesmärk.

Walla koolis õpitud asja täiendamine.

2. Spetuse ärajagamine.

Mõlemad klassid saavad õpetust ühes koos. Nootide tundmine, heale ja tooni üleswõtmise ja takti harjutamine. Ühe healega koraalid ja kahe healega ilmlikud laulud on äraõppida, niisama ka mõnikord laulu koorid suuril pühil kirikus laulda. (2 tundi.)

3. Spetamise viis.

Tooni ja heale harjutamised olgu igal tunnil moni minut ette wõtta. Laulusõnad on lastele äraselletada, aga kiriku laulude sõnad peawad nemad päha õppima; üleühtse on soowida, et kõik laulu-sõnad peas oleksid.

§ 45.

Turnimine ja aiatöö.

Turnimine nii kui aiatöö ei pea lastele mitte ainult ihuliikumist harjutama, waid esimene kaswatagu ka nende ihukärmust ja tõine juhatagu neid seda tööd wiisipäralikult ja armastusega tegema. Kus võimalik on riistu muretseada ja koolmeister turnimist mõistab, wõib hakkatust riistade harjutamisega ette wõtta; pea asi olgu aga ihu painutamine ja turnimäng. (2 tundi.)

Aiatöö õpetuse üle ei woi mitte piiri panna, sest et koolmeistride mõistus selle poolest weel mitme sugune on; aga soowida on aia wilja tegemise ja wilja puude harimise ja jakkamise üle juhatast anda. Talwel olgu aiatöö tunnides laulmine ettemõtta. (2 tundi.)

Õpetajad.

§ 46.

Koolis käimist kui ka laste meeletuletamise pääwad pangu koolmeister kirja. Witdetud pääwad olgu trahwida, aga koolmeistrelle on nõu anda, et ta mitte ainult kohtu abiga, waid tõlise sõbraliku manitsemisega wanematele ja lastele koolis käimist kui üht pühakohust südamesse istutab, ja üleühtse on temale nõu anda lastewanematega ja endiste koolilastega sõpruses ja armastuses elada, et seeläbi koolitöö õnnistus wanade kui noorte juures kaswaks.

§ 47.

Kui üks kihelkonna kooliwalitus mõne kooli juures arwab selle õpetuse plaani muutmist tarwis olewad, siis peab ta seks Kreis Maakooli kohtust luba paluma.

§ 48.

Kreis Maakooli kohtu asi on nimetada, misugused õpetuse raamatud ja joonekirjad kooli asjade ülesmärkimiseks oma maakonna koolides peab pruugitadama.

Riigas, Jaanuari kuul 1874.

Siwimaa Ülem-Maakooli kohus.

A. Ühelasõiga walla kooli ilma laste seast jäätud abita tunniplaan.

Õppetunni nr	Õhmaspääv	Teisipääv	Kolmapääv	Neljapääv	Reede	Saaba
8		Piibli lugud 1. 2. 3.	Katekismus 1. 2. 3.	Piibli lugud 1. 2. 3.	Katekismus 1. 2. Katekismuse sõnade ja laulu salvide päha õppimine.	Piibli lugud ja lugemine Piiblist 1. 2. 3.
9		Lugemine 3. Kalligraafia 1. 2.	Lugemine 2. 3. Kirjajäädmine 1.	Lugemine 3. Ortoograafia 1. 2.	Lugemine 3. Kalligraafia 1. 2.	Lugemine 2. 3. Ortoograafia 1. 2.
10		Geograafia 1. 2. Kirjutamine 3.	Sakkateel 1. Kirjutamine 2. 3.	Lugemine 1. 2. Kirjutamine 3.	Geograafia 1. 2. Kirjutamine 3.	Rehendamine 1. 2. 3.
11	Rehendamine 1. 2. 3.	Rehendamine 1. 2. 3.	Rehendamine 1. 2. 3.	Rehendamine 1. 2. 3.	Rehendamine 1. 2. 3.	Sakkateel 1.
2	Benefee'i lugemine 2. 3. Kirjutamine 1.	Laulmine 1. 2. 3.	Laulmine 1. 2. 3.	Laulmine 1. 2. 3.	Lugemine 1. 2. Kirjutamine 3.	
3	Lugemine 1. Kirjutamine 2. 3.	Turnimine 1. 2. 3.	Turnimine 1. 2. 3.	Turnimine 1. 2. 3.	Benefeel 1.	

B. Ühelasliga malla fooli laste jaoks tähtud abiga tunniplaan.

Tunnid	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
8	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	Ratetsimmas.	1 ja 2 spidibi lugub (F.) 3 äratirjutamine waimistfa raamatubest (a.)	1 ja 2 spidibi lugub (F.) 3 äratirjutamine waimistfa raamatubest (a.)	Ratetsimmas.	3. spidibi lugub (F.) 2. 1. spidibi- ja laulfa- salmide äratirjutamine.	2. 1. spidibopid ja waimistfa laulud (F.) 3. äratirjutamine lugemistfa raamatust (a.)
9	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi tahpni peal (ilma a.) 1/2 " peast (F.) 2. 1/2 " " (F.) 1/2 " tahpni peal (a.) 3. peast ja tahpni peal (a.)	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi tahpni peal (ilma a.) 1/2 " peast (F.) 2. peast ja tahpni peal (a.) 3. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal (a.)	Rehferendamine. 1. tahpni peal. 2. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal. 3. 1/2 " " peast (F.) 1/2 " " (a.)	Rehferendamine. 1. tahpni peal. 2. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal. 3. 1/2 " " peast (F.) 1/2 " " (a.)	1. 2. Sugemine ja läbi- rääkimine kirjafäädmitse ille. 3. Sugemine ja kirjuta- mine (a.)	1. 1/2 tundi sugemine (F.) 1/2 " kirjutamine. 2. 1/2 " " " 1/2 " " " 3. 1/2 " " " " 1/2 " " " " 1/2 " " " "
10	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	1. Benekeel.	3. spidibi lugub (F.) 2 ja 1 äratirjutamine waimistfa raamatubest kui spidibi- ja laulfa- salmid.	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi tahpni peal (ilma a.) 1/2 " peast (F.) 2. peast ja tahpni peal (a.) 3. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal (a.)	1. 2. Sugemine 1/2 tundi (F.) kirjutamine 1/2 " " 3. kirjutamise 1/2 " (a.) Sugemine 1/2 " (F.)	Saulmine.	1. 2. Sugemine ja kirju- tamine (a.) 3. Sugemine ja kirju- tamine (a.)
11	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	1 ja 2. spidibi lugub (F.) 3. äratirjutamine waimistfa raamatubest.	Saulmine.	1. Saafafael (F.) 2. Kirjutamine. 3. Sugemine ja kirju- tamine (a.)	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal. 2. 1/2 " " " 1/2 " " " 3. peast ja tahpni peal (a.)	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal. 2. tahpni peal ja peast (a.) 3. 1/2 tundi tahpni peal (a.) 1/2 " " peast (F.)	1. Benekeel (F.) 2 ja 3. piti.
2	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	1. Sugemine spidibist 1/2 tundi (F.) kirjutamine 1/2 tundi (ilma a.) 2. kirjutamise 1/2 tundi (a.) Sugemine 1/2 " (F.) 3. Sugemine ja kirjutamise (a.)	Saurimine ja näputöö.	1. Kirjutamine. 2. Sugemine (F.) 3. piti.	1. 2. Geograafia (F.) 3. Sugemine ja kirju- tamine (a.)	Saurimine ja näputöö.	Saurimine ja näputöö.
3	Õsmaspääd	Teisipääd	Kolmapääd	Neljapääd	Reede	Saada
	Rehferendamine. 1. 1/2 tundi peast (F.) 1/2 " tahpni peal (ilma a.) 2. tahpni peal ja peast (a.) 3. 1/2 tundi tahpni peal (a.) 1/2 " peast (F.)	1. 2. Geograafia. 3. Sugemine ja kirju- tamine (a.)	Saurimine ja näputöö.	Saulmine.	1. Benekeel (F.) 2 ja 3. piti.	1. Benekeel (F.) 2 ja 3. piti.

